

خبرنامه

در نشست الف تالی تنظیم گری آموزش مطرح شد:

آموزش پرورش باید محل رشد و شکوفایی اعضای جامعه باشد

صفحه ۱۰

مدیر اندیشکده حکمرانی شریف

الزامات رسانه ملی را

بر پلتفرم‌ها تحمیل نکنیم

صفحه ۱۷

قدرت نرم ایران در محک معرکه غزه

یادداشت

قدرت نرم ایران در محک معرکه غزه

صفحه ۱۷

در نشست روایت ایران و روسیه در جهان در حال گذار مطرح شد:

منافع ایران و روسیه تماما همسو یا کاملا متضاد نیست

صفحه ۱۹

فهرست

معرفی

۰۱ | اندیشکده حکمرانی شریف

یادداشت

- ۰۲ | دکتر سید محمدصادق امامیان قدرت نرم ایران در محک معرکه غزه
- ۰۳ | علی سعد حرکت لنگان نهاد تنظیم گر در سپهر حکمرانی رسانه‌ای کشور
- ۰۴ | سید محمدرضا دادگستر در جستجوی تنظیم‌گری کتب درسی
- ۰۵ | علیرضا قربانی سند یونسکو درباره حکمرانی پلتفرم‌ها چه می‌گوید؟
- ۰۶ | علیرضا شمس‌محب قانون تازه تصویب بانک مرکزی؛ گامی رو به جلو در رسیدگی تخصصی دیوان عدالت اداری
- ۰۷ | سید حسین هاشمی تنوعات مردم شناختی نقطه قوت و عامل تولید قدرت در ایران
- ۰۸ | محمدمامین عامری «شاخص حکمرانی ایرانی» آنچه بدان نیاز داریم

بین‌الملل

- ۰۹ | منافع ایران و روسیه تماما همسو یا کاملا متضاد نیست
- ۱۰ | دیپلماسی اندیشکده‌ای در پرتو روابط ایران و هند

رویداد

- ۱۱ | آموزش و پرورش باید محل رشد و شکوفایی اعضای جامعه باشد
- ۱۲ | الزامات رسانه ملی را بر پلتفرم‌ها تحمیل نکنیم

نشریه

- ۱۳ | پانزدهمین شماره فصلنامه تنظیم گفتار منتشر شد

اندیشکده حکمرانی شریف

اندیشکده حکمرانی شریف در ادامه سنت ورود دانشگاه صنعتی شریف به عرصه علوم اجتماعی-انسانی که از ابتدای دهه هشتاد شمسی آغاز شده بود، در سال ۱۳۹۴ به همت جمعی از اعضای هیات علمی و دانش‌آموختگان دانشگاه و با محوریت مرحوم دکتر روستاآزاد و حمایت‌های دکتر سهراب‌پور (روسای اسبق دانشگاه) بعنوان یک اندیشکده دانشگاهی مستقل (به شماره ثبت ۳۸۳۴۲) و با هدف ایجاد ارتباط بین دانشگاه و عرصه حکمرانی و سیاستگذاری عمومی کشور تشکیل گردید.

با نگاهی کلی بر قریب هشت سال فعالیت این اندیشکده می‌توان اذعان کرد که این نهاد با بکارگیری جمع قابل توجهی از اساتید و فارغ‌التحصیلان دانشگاه و سایر دانشگاه‌های برتر کشور و جهان، سعی در نهادینه‌سازی مشارکت فعال نخبگان در عرصه سیاستگذاری و ارتقای شاخص‌های حکمرانی کشور عزیزمان داشته است. در این میان موفقیت نسبی در طرح ایده‌های متعدد نوآورانه سیاستی در سطوح عمومی و نخبگانی جامعه؛ نقش محوری در ارائه و تصویب چندین سند سیاستی، قانونی و مقرراتی ملی در شوراهای عالی، مجلس شورای اسلامی و نهادهای تنظیم‌گر ملی؛ پیشرانی چندین تحول ساختاری و نهادی؛ توسعه ارتباطات بین‌المللی نخبگانی و اندیشکده‌ای؛ و مجموعاً الگوسازی و الهام‌بخشی در توسعه و تکثیر نهادهای مشاوره سیاستی مدرن و نسل جدید اندیشکده‌های دانشگاهی در کشور از جمله اثرات راهبردی تشکیل این مجموعه بوده است.

قدرت نرم ایران در محک معرکه غزه

آشکارا، استانداردهای دوگانه، و یکه‌تازی و تک‌روی پرهزینه آمریکا در مجامع جهانی از شورای امنیت تا مجمع عمومی و سایر سازمانها شبیه یونسکو، که در مواردی حتی همراهی متحدین اروپایی را هم از دست داده است، نشانه‌های واضحی از نوعی «عزلت بین‌المللی» کم‌سابقه این کشور است. ظهور تعارضات اجتماعی، عدم همراهی نخبگانی (که در ماجرای احضار سه رییس دانشگاه مطرح به کنگره بصورت نمادین نشان داده شد)، بروزات خیابانی، و تغییر قابل اندازه‌گیری در میزان محبوبیت دولت مستقر همگی نشانه‌هایی از «افول قدرت معنایی غرب» و بویژه آمریکا در ماجرای جنگ غزه‌ست.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید:

khabaronline.ir/xkNSy

آزاد قدرت نرم رژیم را بوضوح نشان می‌دهند. مساوت رژیم در طول سه‌ماه گذشته و آمار شهدا بویژه از بین کودکان و زنان، و مدل رفتاری بدون خط‌قرمز رژیم در قبال تمامی تعهدات و پروتکل‌های بین‌المللی، رژیم را در منظر افکار عمومی و حتی سیاسیون کشورهای منطقه به جایگاه «تهدید اساسی صلح و ثبات منطقه‌ای» بازگردانده است. این درحالیست که رژیم صهیونیستی برای سال‌ها خود را به عنوان کشوری محاصره شده و در معرض تهدید معرفی می‌کرد. از همین رو به غیر از مسیرهای تقویت سازش با سران کشورهای عربی، همواره به دنبال معرفی ایران بعنوان جایگزین و «دشمن ماهوی» کشورهای عربی و تهدید ثبات منطقه‌ای به جای خود بوده است.

۲- غزه، چالش قدرت معنایی غرب
تبعات سنگین افکار عمومی جنگ غزه، دامن مدافعین و حامیان رژیم بویژه آمریکا را هم گرفته است. تحمیل تناقض و تعارض رفتاری

دکتر سیدمحمدصادق امامیان
عضو هیات علمی دانشگاه امیرکبیر
هویت‌نگار اندیشکده حکمرانی شریف

۱- بازگشت رژیم صهیونیستی به جایگاه تهدید منطقه‌ای، حفظ حیات به قیمت عبور از هویت

عملیات طوفان الاقصی و حملات قریب سه‌ماهه رژیم صهیونیستی به غزه از ابعاد امنیتی و نظامی همواره محل بحث و تدقیق بوده و خواهد بود. از منظر سیاسی-اجتماعی اما، این عملیات بلاشک رژیم را در انتخابی بسیار سخت بین «حفظ حیات» و «حفظ هویت» بر ساخته رژیم در طول دهه‌ها بعنوان ادعایی «تنها دموکراسی در منطقه» و رژیم‌ی توسعه‌یافته، فناور-محور و مصالحه‌جو در قالب «پیمان ابراهیمی» قرار داده است. انتخابی که رژیم بالاچار حفظ حیات خویش را بر برادرفتن تمام سرمایه‌های نرم چندین دهه گذشته ترجیح داده است و داده‌های افکارسنجی‌های اخیر در کشورهای منطقه و حتی در متحدین سنتی غربی آن، این سقوط

حرکت لنگان نهاد تنظیم‌گر در سپهر حکمرانی رسانه‌ای کشور

علی سعد*

رسانه های کاربر محور (UGC) و ناشر محور (VOD) در حوزه تنظیم‌گرانه ساترا قرار گرفته است و از سوی دیگر سرویس های صوت و تصویر خیرگزاری ها، اکران آنلاین فیلم های سینمایی ذیل ساختار حکمرانی وزارت ارشاد تعریف شده است. به دیگر معنا بنا بر تصمیم نهادهای تنظیم‌گر این حوزه گونهای از محتوا امکان انتشار در خیرگزاری‌ها و رسانه‌های خبری را دارد درحالیکه همان محتوا می‌تواند در رسانه اشتراک ویدئو ذیل اقدامات متنخلفانه تخلف شناسایی شود.

علی سعد
مدیر اندیشکده حکمرانی شریف

چالش‌هایی را پیش روی خود می‌بیند که ضرورت جدی برای اصلاح آن به منظور تأمین منافع عمومی جامعه را ضرورت می‌بخشد.

۱. فقدان یکپارچگی در تنظیم‌گری رسانه‌ها

در هر نظامی رشد متوازن بخش‌ها نیازمند اتخاذ رویکردی واحد و کلی است، در غیراین‌صورت با مجموعه اقدامات ضد و نقیض روبرو خواهیم بود. یکی از معضلات کنونی در حوزه رسانه، فقدان رویکرد واحد نهادهای تنظیم‌گر در قبال آنان است.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید:

khabaronline.ir/xkKL6

تنظیم‌گری این حوزه بیش از پیش خود را نشان داد.

اگرچه پیشتر، ساختارهایی چون هیأت نظارت بر مطبوعات ذیل وزارت ارشاد و مرکز رسانه های دیجیتال وزارت ارشاد که بعدها به مرکز ارتقای فرهنگ و هنر در فضای مجازی تغییر نام یافت به نوعی نقش تنظیم‌گری رسانه های مکتوب و آنلاین را بر عهده داشتند ولی با توسعه روز افزون رسانه های صوت و تصویر فراگیر، سازمان تنظیم مقررات رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی (ساترا) به عنوان نهادی نو مطرح شد. به دیگر بیان در کنار ساختارهای تنظیم‌گرانه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی به عنوان یک نهاد با کارکرد تنظیم‌گری وارد این میدان نوظهور و پیش‌رونده شد.

هم‌اکنون با گذشت حدود یک دهه از تجربه تنظیم‌گری صوت و تصویر فراگیر در مجموعه وزارت ارشاد و سازمان صدا و سیما، این حوزه

شهریور ماه امسال شورای عالی انقلاب فرهنگی مصوبه‌ای را به انجام رساند که انتظار می‌رفت به چالش چند ساله تنظیم‌گری رسانه‌های فضای مجازی پایان دهد. فارغ از بررسی محتوایی مصوبه که از نظر حقوقی مرزبندی دقیقی را بین دو مجموعه تعیین نکرده بود، اکنون با عبور از فرجه سه ماهه تعیین سیاست‌ها و ضوابط حاکم بر صوت و تصویر فراگیر و شبکه نمایش خانگی مصوبه مذکور و عدم تحقق آن، با مروری بر ریشه‌های اختلاف، در خصوص راهکار مطلوب برای تنظیم‌گری رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر بحث می‌شود.

با درک ساختار رسانه ای منبعث از قانون اساسی کشور و انحصاری بودن فعالیت سازمان صدا و سیما به عنوان تنها رسانه پخش عمومی، رهبر انقلاب در سال ۱۳۹۴ رسانه های صوت و تصویر فراگیر بخش خصوصی را به عنوان بخشی از نظام رسانه ای کشور پذیرفتند و پس از آن بود که ضرورت

در جست‌وجوی تنظیم‌گری

کتاب درسی

با درآمد و مزایای مکفی بهره‌مند است و کمتر احتمال درگیر شدن با آسیب‌های اجتماعی را دارد. البته کتاب‌های درسی تنها یک جزء از نتیجه نهایی را شکل می‌دهند و دیگر اجزای نظام آموزشی (کیفیت مدارس، دانش و مهارت تعلیمی معلمان، پیگیری و دغدغه‌مندی والدین و...) نیز در این امر دخیلند. با این حال چگونه می‌توان از عملکرد بهینه کتاب‌های درسی اطمینان حاصل کرد؟ چه چالش‌ها و موانعی بر سر راه تنظیم‌گری تدوین این کتاب‌ها وجود دارد؟ سیاستگذار از چه ابزارهایی برای حل این چالش‌ها بهره‌مند است؟ یادداشت حاضر قصد پرداختن به این پرسش‌ها از منظر ارائه پیشنهاد‌های سیاستی به‌منظور بهبود وضعیت ایران در این حوزه را دارد.

پیشینه و سنت تاریخی تالیف کتاب‌های درسی در ایران

ایران در زمره کشورهایی است که دانش‌آموزان آن در نظام آموزشی متمرکز از محتوای واحد تالیف‌شده توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی استفاده می‌کنند و فعالیت بخش خصوصی در این حوزه به تالیف کتاب‌های کمک‌درسی و راهنمای آزمون‌ها محدود شده است. طبق پژوهش معتمدی (۱۳۹۱)، روند تاریخی تهیه کتاب‌های دانش‌آموزان در کشور را می‌توان به شش دوره تقسیم‌بندی کرد. (جدول پایین صفحه) همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تنظیم‌گری تدوین محتوای آموزشی مدارس در ایران پیشینه‌ای در ابتدا غیرمتمرکز، سپس متمرکز، در ادامه دوره کوتاهی غیرمتمرکز و سرانجام از اواخر دهه ۱۳۳۰ و اوایل دهه ۱۳۴۰ به این سو متمرکز داشته است. صادقی و عسکرانی (۱۳۸۶) در پژوهش خود اشاره می‌کنند که تا پایان حکومت قاجارها و سال‌های اول دوران پهلوی، دولت نظارت بسیاری اندکی بر چگونگی تدوین کتاب‌های درسی داشت و حتی پس از تدوین «قانون اساسی معارف»، تمامی مراکز آموزشی براساس ذوق و سلیقه خود، ابتکاراتی را برای تهیه کتاب‌های درسی به خرج می‌دادند و ضابطه مشخصی برای یکسان‌سازی محتوای آموزشی در سراسر کشور وجود نداشت. این وضعیت با انتشار نخستین کتاب‌های وزارتی در سال ۱۳۰۸ دگرگون شد.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید:

<http://fdn.ir/page/247442/>

سیدمحمد رضا دادگستر
پژوهشگر اندیشکده حکمرانی شریف

مقدمه: چرا کتاب‌های درسی مهمند؟

کتاب‌های درسی از جمله عناصر محوری نظام‌های آموزشی هستند. با گسترش دوره‌های اجباری و رایگان آموزش ابتدایی و متوسطه در کشورهای مختلف جهان در راستای رفع هرچه بیشتر بی‌سوادی و کم‌سوادی، امروزه شمار بیشتری از کودکان و نوجوانان جهت گذراندن دوره تحصیلی از کتاب‌های درسی استفاده می‌کنند. این کتاب‌ها از یک سو آموزش‌های پایه‌ای زیستن در جوامع پیچیده مدرن را به دانش‌آموزان انتقال می‌دهند و قواعد زندگی در قامت یک شهروند سالم، نوآور و فعال را به آنها می‌آموزند و از سوی دیگر زمینه را برای ورود آنها به مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها در سال‌های آتی زندگی و کسب مشاغل با سطح مهارت و دستمزد بالاتر را فراهم می‌کنند. این دو کارویژه اساسی کتاب‌های درسی که به ترتیب می‌توان آنها را «جامعه‌پذیری» و «توانمندسازی» نامید، باعث می‌شود تا فرآیند وضع ضوابط و مقررات تدوین و بازیگران درگیر در تدوین کتاب‌های درسی اهمیت بسیاری پیدا کند. طرفه آنکه اگر دانش‌آموزان از کتاب‌های باکیفیت و به‌روزی بهره‌مند شوند که به نیازهای علمی آنها به‌گونه‌ای کارآمد و اثربخش پاسخ دهد، آمادگی بهتری در پذیرش نقش خود به‌عنوان یک شهروند خلاق دارند که از شغلی

سند یونسکو درباره حکمرانی پلتفرم‌ها چه می‌گوید؟

علیرضا قیابانی
مشاور گروه حکمرانی دیجیتال
اندیشکده حکمرانی شریف

نسخه نهایی دستورالعمل یونسکو برای حکمرانی پلتفرم‌های دیجیتال سرانجام در نوامبر ۲۰۲۳ (آبان ۱۴۰۲) با نام «دستورالعمل‌هایی برای حکمرانی پلتفرم‌های دیجیتال؛ حفاظت از آزادی بیان و دسترسی به اطلاعات از طریق رویکردی چند ذی‌نفعی» منتشر شد. نخستین پیش‌نویس این سند در دسامبر سال ۲۰۲۲ انتشار یافته بود و طی فرآیندهای مشاوره باز با دولت‌ها، بخش خصوصی، تشکل‌های فنی، سازمان‌های بین‌المللی و سازمان‌های موسوم به جامعه مدنی و سمن‌ها، پیش‌نویس‌های دوم و سوم نیز در ادامه منتشر شده بود. با وجود آنکه در مجموع فرآیندهای مشورتی حدوداً ۱۰ هزار نظر از ۱۳۴ کشور به یونسکو واصل شد و یونسکو این نظرات را به صورت شفاف در هر مرحله منتشر می‌کرد، اما ابهام جدی در سازوکار اعمال نظرات، وزن‌دهی به آنها و چگونگی ترجیح رویکردهای متفاوت نسبت به مساله، سبب اعتراض کشورهای یونسکو مختلف به این روند شد. ورود جدی یونسکو به مساله حکمرانی اینترنت را می‌توان به سال ۲۰۱۵ (شروع تدوین شاخص‌های فراگیری اینترنت؛ موسوم به ROAM-X) بازگرداند. از سال ۲۰۲۲ یونسکو مساله تنظیم‌گری پلتفرم‌های دیجیتال را در دستور کار خود قرار داد و درصدد تدوین سندی در این حوزه برآمد. این تلاش‌ها با کنفرانس جهانی «اینترنت برای اعتماد» که در مقر یونسکو در

برخوردار است. پیشینه طولانی حضور جریان‌های ضدسلطه در این سازمان، از جمله در دوره ریاست احمد مختار امبو بر آن در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ و مواردی مثل مناقشات آمریکا با این سازمان، از جمله قطع کمک مالی این کشور به یونسکو در سال ۲۰۱۱ و خروج از آن در سال ۲۰۱۸ در دوران ترامپ، در شکل‌گیری این وجهه موثر بوده است.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید:

<http://fdn.ir/page/246427/>

نخستین سند بین‌المللی حکمرانی فرهنگی پلتفرم‌های دیجیتال در ماه نوامبر منتشر شد

سند یونسکو درباره حکمرانی پلتفرم‌ها چه می‌گوید؟

در حال حاضر، در سطح بین‌المللی، سازمان‌های متعددی در تلاشند تا با تدوین اسناد بین‌المللی، چارچوب‌ها و استانداردهایی را برای حکمرانی پلتفرم‌ها تعیین کنند. در این راستا، یونسکو نیز در پی تدوین سند بین‌المللی برای حکمرانی پلتفرم‌های دیجیتال است. این سند که در نوامبر ۲۰۲۳ به تصویب رسید، به عنوان نخستین سند بین‌المللی در این زمینه شناخته می‌شود. سند مذکور در ۱۳۴ کشور به تصویب رسید و در طول فرآیند تدوین آن، بیش از ۱۰ هزار نظر از کشورهای مختلف به یونسکو ارسال شد. سند مذکور در ۱۳۴ کشور به تصویب رسید و در طول فرآیند تدوین آن، بیش از ۱۰ هزار نظر از کشورهای مختلف به یونسکو ارسال شد. سند مذکور در ۱۳۴ کشور به تصویب رسید و در طول فرآیند تدوین آن، بیش از ۱۰ هزار نظر از کشورهای مختلف به یونسکو ارسال شد.

قانون تازه تصویب بانک مرکزی: گامی رو به جلو در رسیدگی تخصصی دیوان عدالت اداری

علیرضا شمسی محب
پژوهشگر مهمان اندیشکده حکمرانی شریف

با توجه به موارد مذکور، مشاهده می‌شود که نظارت قضایی دیوان دارای تأثیرات مستقیمی بر مصوبات و تصمیمات نهادهای تنظیم‌گر است. بنابراین، این نهاد باید با توجه به امور تخصصی حوزه مربوط و با استفاده از قضاوت متخصص، رسیدگی خود را انجام دهد. توجه به موارد مذکور، مستلزم ایجاد شعب تخصصی که شامل قضاوت آشنا و مسلط به امور تخصصی مربوط هستند یا استفاده از ظرفیت کارشناسان متخصص در دیوان عدالت اداری است که در اصلاحات سال ۱۴۰۲ قانون دیوان عدالت اداری نیز امکان «استفاده از کارشناسان متخصص» فراهم شده است. عدم تخصص قضاوت و صدور آراء غیر تخصصی از انتقاداتی است که همواره بر دیوان عدالت اداری در نظارت بر نهادهای تنظیم‌گر وارد بوده است که در برخی موارد، همچنان که در پرونده‌ی بازار محصولات پتروشیمی اشاره شد، موجب صدور آراء متناقض با گزارشات کارشناسی شده توسط نهادهای تخصصی شده است و طبیعتاً بر بازار مربوطه و اقتصاد کشور و منافع عمومی نیز اثرگذار است. سیاست ایجاد شعبه تخصصی در دیوان عدالت اداری در قانون تازه تصویب بانک مرکزی مورد توجه قرار گرفته است که در ادامه به آن می‌پردازیم.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید:

<https://www.eghtesadnews.com/fa/tiny/news-621429>

منطق نظارت قضایی بر نهادهای تنظیم‌گر در اکثر کشورهای جهان پذیرفته شده است و این موضوع، کاملاً منطبق با اصل مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی نهادهای تنظیم‌گر است و می‌تواند در دستیابی به اصول دیگری همچون شفافیت و کارایی نیز مؤثر باشد. اگرچه اختلافاتی در خصوص نهاد صالح نظارت‌کننده وجود دارد، اما به‌طور کلی، نظارت قضایی بر نهادهای تنظیم‌گر مورد پذیرش قرار گرفته است. هرکدام از نهادهای تنظیم‌گر در ایران دارای وظایف و اختیارات گوناگونی هستند و در حوزه‌های موضوع صلاحیت خود می‌توانند تصمیم‌گیری کنند. طبیعتاً مصوبات و تصمیمات این نهادها در حوزه‌های تحت صلاحیت، دارای اثرات حقوقی، اقتصادی، اجتماعی و ... مختلفی است. با توجه به این که «دیوان عدالت اداری» صلاحیت خود را در رسیدگی به شکایات از برخی نهادهای تنظیم‌گر «مانند شورای رقابت (تنظیم‌گر رقابت)، بانک مرکزی (تنظیم‌گر حوزه پولی و بانکی)، کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات (تنظیم‌گر حوزه ارتباطات) و ...» احراز نموده است، نقش دیوان در نظارت قضایی بر تصمیمات و ابطال یا عدم ابطال مصوبات آن‌ها بسیار پراهمیت است. نظارت قضایی دیوان بر نهادهای تنظیم‌گر خود دارای اثرات حقوقی، اقتصادی، اجتماعی و ... مختلفی است که نمی‌توان آن را انکار کرد. به عبارتی می‌توان گفت دیوان عدالت اداری در کارایی و اثربخشی نهادهای تنظیم‌گر در ایران تأثیر مستقیمی دارد. برای مثال، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در دادنامه شماره ۹۳۱ مورخ ۱۳۹۶/۹/۲۱، مصوبه شورای رقابت مبنی بر انحصاری دانستن بازار محصولات پتروشیمی را که براساس نظر کارشناسی مرکز ملی رقابت به تصویب رسیده بود، ابطال کرد و رأی برخلاف نظر کارشناسی نهادهای تخصصی و در جهت تقویت انحصار صادر کرد. در مقابل، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در دادنامه شماره ۵۲۵ مورخ ۱۳۹۹/۴/۱۰، مصوبه کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات مبنی بر تعیین شرایط برای مدیرعامل، اعضای هیأت‌مدیره و معاونین فنی دارندگان پروانه ارائه خدمات ارتباطی و فناوری اطلاعات با بیش از پانصد هزار کاربر و انتصاب آن‌ها پس از تأیید سازمان مقررات و ارتباطات رادیویی و کمیته سه نفره آن را که خارج از صلاحیت این نهاد و به دلیل اختلاف بین وزیر ارتباطات وقت با شرکت رایتل در تعیین مدیرعامل این شرکت به تصویب رسیده بود، ابطال کرد و به عبارتی، از اعمال رویه‌های سلیقه‌ای در تصویب مصوبات کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات جلوگیری کرد.

تنوعات مردم‌شناختی نقطه قوت و عامل تولید قدرت ایران

بومی ارزیابی نظام حکمرانی، توجه روشمند و کاربردی به موضوع تنوعات مردم‌شناختی و روند پراکندگی این تنوعات در کشورهای مورد بررسی است. این امر برای کشورهایی همچون جمهوری اسلامی ایران یا لبنان که به دلیل ظرفیت‌های خاص خود از تنوعات مردم‌شناختی بسیار گسترده‌ای برخوردار هستند، بسیار حیاتی و ضروری است. با این توضیح برای ارزیابی نظام حکمرانی، نقش و جایگاه مؤلفه‌های مردم‌شناختی در نظر داشتن مختصات مکانی مؤثر (جغرافیا) و فرهنگی مؤثر (تاریخی) الگوهای مردمی و پراکندگی آن‌ها در زیست‌بوم‌های مختلف باید جایگاه مشخص و روشمندی داشته باشد. برای کشورهایی همچون جمهوری اسلامی ایران که به دلیل تنوعات و تکثرات فراوان الگوهای مردم‌شناختی، از ظرفیت‌های بی‌پایانی برای تولید انواع منافع فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، امنیتی برخوردار است، لحاظ کردن این تنوع مردم‌شناختی و شاخص‌سازی برای تثبیت و حتی گسترش ساختارمند آن امری ضروری و استراتژیک است؛ چه اینکه الگوها و شاخص‌های موجود ارزیابی حکمرانی عمدتاً با مبنا قرار دادن الگوهای کشورهای توسعه‌یافته و غربی و میزان موفقیت آن‌ها در متحدالشکل ساختن مختصات فرهنگی و اجتماعی زیست افراد، نقش مؤثری در کاهش تنوعات مردم‌شناختی کشورها به ویژه کشورهای مرکز و غرب آسیا دارند.

توجیه اولیه و استدلال ابتدایی این الگوها در کاهش تدریجی و حذف تنوعات مردم‌شناختی، استناد به چند مبناي جامعه‌شناختی نامتناسب با محیط عینی-اجتماعی کشورهایی همچون جمهوری اسلامی ایران است. عمده الگوها و شاخص‌های حکمرانی رایج با مفروض داشتن این امر که رشد اقتصادی و اجتماعی در نتیجه مبادلاتی و این امر نیز بر مبنای میزان موفقیت حاکمیت در حفظ ثبات اقتصادی، اجتماعی و حتی نظامی-سیاسی است، ارزش ذاتی ثبات و امنیت را مورد تأیید و تأکید قرار می‌دهند.

این گزاره یا شبه‌فرضیه تا اینجا بسیار درست و معقول به نظر می‌رسد و با صرف بررسی آن، می‌توان به درستی آن گواهی داد، اما معضل اصلی درست در جایی نمایان می‌شود که مقدمات بعدی و گزاره‌های استنتاجی بعدی مطرح می‌شوند.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید:

<https://www.Javann.ir/O054T6>

سید حسین هاشمی
پژوهشگر مهمان اندیشکده حکمرانی شریف

امروزه با توجه به اهمیت و جایگاه امر حکمرانی و توجه ویژه محافل علمی و سیاسی به این موضوع، شاخص‌ها و مدل‌های بسیاری برای ارزیابی نظام حکمرانی و میزان کارآمدی ساختار حکمرانی در کشورهای مختلف طراحی شده است. شاخص بانک جهانی، شاخص مجمع جهانی اقتصاد، شاخص حکمرانی پایدار، شاخص آمادگی برای تغییر و در نهایت شاخص اهداف توسعه پایدار سازمان ملل از جمله مهم‌ترین و پرکاربردترین شاخص‌های ارزیابی در سطح جهانی محسوب می‌شوند. در تحلیل میزان کارآمدی این شاخص‌ها و تناسب آن با مختصات و مقتضیات بومی-فرهنگی کشورهای مختلف، نکات و نقدهای بسیاری از سوی محققان مطرح شده است.

این تحلیل‌ها از زوایای مختلفی از جمله تحلیل مبانی فکری، فلسفی و سیاسی، الگوی مرجع ارزیابی در این شاخص‌ها، شیوه‌های تحقیق و جمع‌آوری داده‌ها، روش‌های تبدیل داده‌های کمی به تحلیل کیفی و بالعکس، شیوه طبقه‌بندی و رتبه‌بندی کشورها ارائه شده است. یکی از زوایای مغفول در تحلیل و نقد این شاخص‌ها و همچنین طراحی شاخص

«شاخص حکمرانی ایرانی» آنچه بدان نیاز داریم

محمد امین عامری
پژوهشگر اندیشکده حکمرانی شریف

تضمین کرد، نتایج این دو نهاد به تناقض‌های بعضاً فاحشی خوردند و سبب شد بانک جهانی در دو سال، وزن تأثیر خروجی‌های گالوپ راصفر و در دو سال دیگر تنها در حد حاشیه، اجازه اثردهی به آن خروجی‌ها بدهد. البته باید در نظر داشت تفاوت‌های فاحش تنها به نظر سنجی‌ها محدود نمی‌شود، بلکه حتی در رویکرد کمی و عددی نیز مشهود هستند؛ مثلاً تورم سالانه ایران توسط نهادهای متفاوت داخلی و خارجی در سالیان متفاوتی اعلام شده و به شدت با یکدیگر تفاوت داشتند (۴۰ درصد تا ۲۴۰ درصد در یک سال واحد) یا حتی در درون خود کشور میان آمارهای بانک مرکزی از یک سو و مرکز آمار از سوی دیگر تفاوت‌های قابل توجهی وجود دارد.

جهت مطالعه متن کامل یادداشت بر روی لینک زیر کلیک کنید

<https://qudsonline.ir/xb8nc>

تاریخچه نظریات حکمرانی، چندین قرن را در برمی‌گیرند و مانند بسیاری دیگر از حوزه‌های آکادمیک نیز با رویکردهای فلسفی به ماهیت حکمرانی آغاز می‌شوند.

این نظریات عمدتاً در قرن بیستم و تحت تأثیر محاسباتی شدن علوم انسانی و اجتماعی، تا حد زیادی ماهیت عددی و سنجش‌پذیر به خود گرفتند که نقطه عزمیت ورود علم آمار و ارزیابی‌های کمی در این حوزه‌ها بود.

به همین دلیل شاخص‌های پرشماری برای ارزیابی کارایی و اثربخشی الگوهای حکمرانی متعدد به ویژه پس از آغاز جنگ سرد و شکل‌گیری دو نظام ارزشی متفاوت در قالب لیبرالیسم و کمونیسم موضوعیت یافت. با گذشت دهه‌ها شاخص‌های پرشماری نیز از جانب کشورها و نهادها با رویکردهای متفاوت ایجاد شده که برخی هنوز کم و بیش فعال هستند و برخی دیگر نیز موضوعیت خود را از دست داده و منحل شدند.

پس از جنگ سرد و آغاز عصر تک‌قطبی به رهبری ایالات متحده آمریکا، بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول به دنبال ارائه وام‌های توسعه‌ای و گسترش ایده‌های بازار آزاد بودند. قرار بر این بود این وام‌ها و بعضاً کمک‌های توسعه‌ای به صورت مرحله‌ای به کشورها پرداخت شوند، اما پیش از هر مرحله از پرداخت، باید عملکرد کشورهای مذکور در مرحله قبلی مورد ارزیابی قرار می‌گرفت که تولد نخستین شاخص حکمرانی در سطح جهانی ناشی از چنین نیازی بود. شاخص حکمرانی بانک جهانی یا (دبلیو.جی.آی) نخستین شاخص عرضه شده با این رویکرد است که امروزه نیز همچنان به عنوان یک معیار جهانی، اهمیت ویژه‌ای دارد. پس از این شاخص، شاخص‌های دیگری با اهداف و ارزش‌های متفاوت تأسیس شده‌اند که بسیاری از آن‌ها به عنوان بستر و مبنایی برای سنجش الگوهای حکمرانی به کار می‌روند. به طور مثال می‌توان به این موارد اشاره کرد: تکرارناپذیری این شاخص‌ها، نبود منابع معتبر یا جهت‌دار بودن آن‌ها به ویژه در حوزه‌های نظرسنجی و ... . مثلاً بانک جهانی، خود را به عنوان واحد «قابل اعتماد برای سنجش حکمرانی» تبلیغ می‌کند اما این تصور گمراه‌کننده را ایجاد می‌کند که دیدگاه‌های شهروندان عادی به خوبی در ارزیابی‌های این نهاد بازتاب می‌یابد و این مسئله، شاخص‌ها را به ویژه برای آژانس‌های خیریه که نگران فقرا هستند، جذاب می‌کند. اما زمانی که بنیاد گالوپ به منظور انجام نظرسنجی‌هایی در کشورهای مختلف وارد میدان شد و بانک جهانی استفاده از خروجی‌های این بنیاد را در ارزیابی‌های خود

در نخستین وبینار گروه بین الملل در سال ۲۰۲۴، با حضور تحلیلگر برجسته روسی مطرح شد:

منافع ایران و روسیه تماماً همسو یا کاملاً متضاد نیست

فئودر لولویانف:

مشترک است. ارتباط با ایران، قوی است ولی در عین حال، با ترکیه و کشورهای خلیج فارس هم ارتباطات مهمی دارد.

دکتر محمد مرنندی:

- آمریکا و اروپا خودشان را فراتر از قانون می بینند، یعنی دیگران را ملزم به رعایت قانون می دانند و خودشان را نه. روسیه این را در مورد نقض «توافق مینسک» و ایران در مورد «برجام» تجربه کرده اند.

- برخی موضع گیری های روسیه، مثلاً در مورد جزایر سه گانه، به این دلیل ضریب داده نمی شود که رسانه ها نگران تمامیت ارضی ایران اند، بلکه برای شکاف انداختن بین ایران و روسیه و حفظ اثرگذاری تحریم های غرب پررنگ می شود.

- قبل از جنگ اوکراین روسیه هنوز امیدوار بود که به نحوی از غرب واکنش مثبتی ببیند. بعضی از همکاران من و افراد تحصیل کرده هم کمی «ساده لوح» هستند که فکر می کنند مسائل ما با غرب می تواند حل و فصل شود. غرب همکاری های ایران با خود در مقاطع مختلف پس از انقلاب را نه به منزله ی حسن نیت، بلکه به مثابه ضعف تعبیر می کند.

جهت مطالعه متن کامل خبر بر روی لینک زیر کلیک کنید:

B2n.ir/x34637

- اقدام اروپا برای قطع روابط با روسیه غافلگیرکننده بود، چون فکر نمی کردیم اروپایی ها بر ضد منافع خودشان عمل کنند. اروپایی ها در این میان رنج بسیاری متحمل شدند، در حالی که آمریکایی ها از این وضعیت سود برده اند.

- شاهد «شدیدترین شکل جنگ سرد» هستیم، یعنی گویی به دهه ی ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ برگشته ایم. چون از آن زمان تا کنون، ارتباطات روسیه و غرب هیچ گاه تا این حد قطع نبوده است. ما عملاً هیچ روابطی با غرب نداریم و غرب تقریباً در تصویر ما از جهان وجود ندارد. این وضعیت برای روسیه بسیار غیر معمول است.

- در پی جنگ اوکراین، صدها هزار نفر از نخبگان روسی به کشورهای دیگر مهاجرت کردند. خصوصاً بسیاری از طرفداران غرب که منتقد عملیات روسیه در اوکراین بودند به اسرائیل رفته اند.

- در شرایط جدید، روسیه باید کشورهای غرب و شرق آسیا، آفریقا، و تا حدی آمریکای لاتین را با غرب جایگزین کند. موضوع اصلی در این روابط آن است که چطور همکاری با کشورهای دیگر به تحقق هدف روسیه در بحران اوکراین کمک می کند.

- منافع روسیه و ایران کاملاً متضاد یا کاملاً همسو نیست، بلکه مجموعه ای از منافع وجود دارد که روسیه هوشمندانه در آن به دنبال زمینه های

دیپلماسی اندیشکده‌ای در پرتو روابط ایران و هند

مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری
CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

- اما مهم‌ترین مسئله، موضع هند در قبال نسل‌کشی در غزه است که بعنوان ساکت بزرگ از کمپین مبارزه جهانی برای آزادی فلسطین جدا مانده است.
- آخرین چالش روابط دوجانبه هم تعهد مضاعف هند به اجرای تحریم‌های یکجانبه علیه ایران است. اگر هند نتواند راه‌هایی برای گریز از این بن‌بست پیدا کند، روابط اقتصادی دوجانبه عملاً متوقف خواهد شد.
- برنامه مبتکرانه مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در دوره مدیریتی جدید در بستر سازی گفتگوهای دیپلماسی اندیشکده‌ای بسیار قابل تقدیر و نویدبخش است.

متن کامل خبر را در لینک زیر بخوانید:

B2n.ir/t17003

متن سخنرانی به زبان انگلیسی را در لینک زیر بخوانید:

B2n.ir/p85393

دکتر سید محمدصادق امامیان

عضو هیات علمی دانشگاه امیرکبیر و هم‌بنیانگذار اندیشکده حکمرانی شریف در نشست مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری با موضوع دیپلماسی اندیشکده‌ای در پرتو روابط ایران و هند:

- منطق پشت هر رویداد دیپلماسی نخبگانی، ایجاد درک متقابل بین هر دو جامعه فراتر از روابط رسمی دیپلماتیک است.
- اندیشکده‌ها می‌توانند نقش پل نخبگانی و تمدنی بین دو جامعه را ایفا کنند.
- هر دو کشور نگران رویکرد تهاجمی ارزش‌های لیبرال جهانی شده‌هستند که هویت، فرهنگ و سنت آنها را تهدید می‌کند.
- در حوزه دیپلماسی دیجیتال هم ایران و هند امکان همکاری در حوزه حفاظت از حاکمیت دیجیتال خود را دارند.
- تعهد هند به حفظ سنت غیرمتعهد خود، زمینه همکاری در مسیر نظم بین‌المللی چندقطبی را فراهم می‌کند.

آموزش و پرورش باید محل رشد و شکوفایی اعضای جامعه باشد

آموزش و نیروی انسانی و سوم، محتوا و شکل و شیوه و سیاست‌های آموزشی.

دولت‌ها در هر کدام از این سه بخش، به نحو متفاوتی عمل کرده‌اند.

آموزش پرورش محل رشد و شکوفایی اعضای جامعه باید باشد حکیم‌زاده در ادامه گفت: ابتدا باید توضیح بدهیم چرا مسئله آموزش یکی از مهم‌ترین مسائل حکمرانیست. دلیل اجباری بودنش برای عموم و اهمیت زیاد آن برای حاکمیت چیست؟!

ما به طور مشخص در آموزش اهدافی نظیر ایجاد انسجام و هویت بخشی، حفظ ارزش‌های جامعه و برقرار کردن نظامی که افراد در آن به رشد و شکوفایی دست یابند را دنبال می‌کنیم.

در سال‌های گذشته همیشه این سوال مطرح بود که حدود دخالت دولت در آموزش و پرورش باید چقدر باشد.

باید ابتدا در مورد این صحبت کرد که دولت چه مسئولیت‌هایی را در مورد این مسئله داراست و چه مسئولیت‌هایی را نه.

نظام‌های آموزشی موفق، که در معیارهای جهانی آمارهای خوبی دارند، بخش مختلف نظام آموزشی را از یک دیگر تفکیک کردند و هر کدام را به بخشی سپرده‌اند. اما در کشور ما، از صفر تا صد، حتی توضیح کتب درسی توسط دولت انجام می‌گیرد.

جهت مطالعه متن کامل خبر بر روی لینک زیر کلیک کنید:

B2n.ir/n00150

نشست «الف تا ی تنظیم‌گری آموزش» در روز چهارشنبه ۱۳ دی ماه در سالن دکتر روستاآزاد اندیشکده حکمرانی شریف توسط باشگاه تنظیم‌گری ایران برگزار شد. رضوان حکیم‌زاده، دانشیار دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران، عباس عباسپور، استاد مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی، غلامرضا سلیمی، معاون ستاد علم و فناوری شورای عالی انقلاب فرهنگی به عنوان سخنرانان این نشست و مهدی رضایی، دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت به عنوان دبیر نشست حضور داشتند.

خصوصی یا دولتی؟! مسئله قدیمی آموزش در ایران

دانشیار دانشکده روانشناسی دانشگاه تهران سخنانش را با طرح یک پرسش آغاز کرد: شاید بهتر باشد ابتدا به این سوال پاسخ دهیم که تنظیم‌گری در برابر چه چیزی قرار می‌گیرد؟ در باره کدام دوگانه صحبت می‌کنیم که به واژه تنظیم‌گری می‌رسیم؟

ما با دو مسئله تصدی‌گری یا واگذاری سر و کار داریم. در مقابل این دو مفهوم، ما با تنظیم‌گری مواجه‌ایم که موافق دخالت متعادل دولت در امور است.

تنظیم‌گری یعنی دولت دست از سیاست‌گذاری در عرصه حکمرانی بر ندارد اما در مرحله اجرائیات کار برون سپاری داشته باشد.

آموزش در دوران مدرن به مسئله‌ای حاکمیتی تبدیل شده و پیش از آن ربطی به دولت‌ها نداشته است.

بنظر من در خصوص آموزش سه بخش مشخص وجود دارد؛ یک، مسئولیت دولت در بودجه و پرداخت هزینه‌های آموزش، دو، مدیریت

علی سعد

مدیر اندیشکده حکمرانی شریف:

الزامات رسانه ملی را بر پلتفرم‌ها تحميل نکنیم

به گزارش روابط عمومی اندیشکده حکمرانی شریف، میزگرد علمی «دورنمای سیاست‌گذاری VOD در ایران» در پژوهشکده فرهنگ و هنر اسلامی برگزار شد. در این نشست علی سعد، مدیر اندیشکده حکمرانی شریف و معاون سابق «ساترا» و علی زرودی، پژوهشگر حکمرانی فضای مجازی و مدرس دانشگاه حضور داشتند و به گفت‌وگو پرداختند.

سعد در ابتدای بحث با اشاره به ورود واژه حکمرانی در ادبیات سیاسی کشورها گفت: موضوع حکمرانی بحثی متاخر در ۴ دهه اخیر است. حکمرانی به این معنا است که در کنار بازیگری دولت یعنی متولی اصلی منفعت عمومی، بخش خصوصی و نهادهای مدنی هم در تامین منافع عمومی جامعه نقش دارند و دولت باید با تنظیم روابط خود با آنها اهدافش را دنبال کند.

او ادامه داد: در حوزه رسانه، قبل‌تر رسانه‌ها دولتی بودند اما با ورود رسانه‌های بخش خصوصی ضرورتی ایجاد شد که نسبت دولت با این بخش تعریف شود و سایر ذی‌نفعان و نهادهای مدنی هم که نقش آفرین هستند در کنار دو ضلع قبلی مسئولیت‌هایی را انجام دهند.

مدیر اندیشکده حکمرانی شریف افزود: در کشور ما شرایط خاص تر است.

از لحاظ حقوقی یک بازیگر انحصاری به نام صداوسیما داریم. در سال ۹۴ نیز با حکم رهبر انقلاب و پذیرفتن رسانه‌های خصوصی در حوزه صوت و تصویر فراگیر، بازیگران دیگری هم در کنار صداوسیما رسمیت یافتند. شاید در کشور ۱۰ سال پیش دورنمای وسیعی برای فعالیت صوت و تصویر فراگیر بخش خصوصی مشهود نبود، اما با گسترش پهنای باند و سرعت سریع رشد و فراگیری تلفن‌های همراه هوشمند و تلویزیون‌های هوشمند به مرور زمینه برای ورود بازیگران جدید مهیا شد.

شاخص «سلامت نهاد تنظیم‌گر» معیاری برای ارزیابی عملکرد تنظیم‌گران

او رشد روزافزون کاربران پلتفرم‌های صوت و تصویر فراگیر را نشانه اهمیت بالای آنها دانست و گفت: امروز این پلتفرم‌ها بسیار تأثیرگذار شده‌اند، یکی از بزرگترین پلتفرم‌های صوت و تصویر کشور سال گذشته اعلام کرده بود که فقط بیش از یک میلیون مخاطب، اشتراک رسمی آن را خریداری کرده‌اند در حالی که اثرگذاری آنها تنها به این عدد محدود نمی‌شود و باز نشر محتوا در بسترهای مختلف مجازی و ماهواره‌ای اثرگذاری آنها را بسیار بیشتر کرده است.

جهت مطالعه متن کامل خبر بر روی لینک زیر کلیک کنید:

<https://pvst.ir/gx2>

**پانزدهمین شماره فصلنامه
«تنظیم گفتار» منتشر شد!
جهت دریافت فایل فصلنامه بر روی لینک زیر کلیک کنید:**

B2n.ir/b76452

اندیشه حکم رانی شریف

آدرس: تهران، خیابان آزادی، بعد از مسجد دانشگاه شریف، پلاک ۲، طبقه ۴

WWW.GPTT.IR